

Vaasan ympäristöseura - Vasa miljöförening ry
Raastuvankatu 53 as 8
65100 Vaasa

27.3.2019

Kyrön Seudun Luonnonsuojeluyhdistys ry
Hakatie 7
66440 Tervajoki

Vaasan kaupunki / kaavoitus
PL 2, 65101 Vaasa
kaavoitus@vaasa.fi

MUISTUTUS KIRKKOSAAREN VIRKISTYSKÄYTTÖ- JA MAISEMANHOITOSUUNNITELMASTA

Kyrön Seudun Luonnonsuojeluyhdistys ja Vaasan ympäristöseura ottavat yhdessä kantaa Kirkkosaaren virkistyskäyttö- ja maisemanhoitosuunnitelmaan.

Suunnitelma-alueen luontoarvot ja kaavallinen status

Kirkkosaari on tärkeä, noin kahdeksan hehtaarin laajuinen virkistysalue Vähäkyrön keskustassa.

Kirkonseudun osayleiskaavassa 2040 suurin osa Kirkkosaaren alueesta on merkitty myös luo-1-alueeksi, jonka kaavamääräys on seuraava: "alueella on metsälain 10 § mukainen erityisen tärkeä elinympäristö. Alueen luontoarvot on huomioitava alueen suunnittelussa ja käytössä. Alueella ei tule harjoittaa sellaisia metsätaloustoimia, joilla vaarannetaan kohteen suojeluarvojen säilyminen. Alueella on voimassa MRL 43.2 §:ssä tarkoitettu toimenpiderajoitus."

Kirkkolammessa tehtiin Kirkonseudun osayleiskaavan luontoselvityksen 2014 yhteydessä havaintoja äännelevistä viitasammakoista. Selvityksessä todetaan, että "[a]lueen vesistöolosuhteet sekä elinympäristö arvioitiin lajille sopivaksi, joten Kirkkolampea voidaankin pitää lajin kutualueena." Kirkkolammen ympäristössä havaittiin samassa yhteydessä myös lepakoita.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kirkonseudun osayleiskaavan 2040 kokouksessaan 3.9.2018. Osayleiskaava ei ole vielä saanut lainvoimaa.

Myös voimassaolevan osayleiskaavan kaavamääräysten mukaan Kirkkolammen alueella on metsälaissa tarkoitettuja arvokkaita elinympäristöjä, jotka on huomioitava alueen maankäytössä.

Metsälaki on voimassa yleiskaavoitetulla virkistysalueella, joten Kirkkosaaren alueella pitää muutenkin noudattaa mitä metsälain 10 §:ssä säädetään.

Suunnittelualuetta koskevien selvityksien riittävyys

Vuonna 2014 tehty Kirkonseudun osayleiskaavan luontoselvitys on laadittu yleisellä tasolla, yleiskaavoja koskevien vaatimusten mukaisesti. Luontoselvityksessä todetaankin, että luontoarvoja on syytä selvittää tarkemmin tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Alueista, joilla sijaitsee metsälain mukaisia arvokkaita elinympäristöjä todetaan luontoselvityksessä, että "[t]arkemmassa suunnittelussa metsäalueiden luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet tulee paikantaa ja huomioida kaavatason sisältövaatimusten mukaisesti." (s. 41)

Kirkkolammen viitasammakoista todetaan luontoselvityksessä, että "[k]artoitus on hyvä toistaa tarkemman suunnittelun yhteydessä, jolloin lajin mahdollinen pysyvä esiintymä Kirkkolammella voidaan varmentaa." (s. 38).

Lepakoista puolestaan todetaan, että "[h]avaintojen perusteella voidaan tehdä johtopäätös, jonka mukaan asemakaavasunnittelun yhteydessä on tehtävä tarkemmat lepakkokartoitukset lepakoille soveltuvilla biotoopeilla." (s. 36).

Virkistyskäyttö- ja maisemanhoitosuunnitelman laatimisen yhteydessä Kirkkosaaren alueen luontoarvoja (metsälain 10 § mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, viitasammakkojen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, lepakkojen ruokailualueita ja lisääntymis- ja levähdyspaikkoja) **ei ole selvitetty tarkemmin**. Näin ollen alueen tarkempia luontoarvoja ja niiden sijoittumista ei ole voitu huomioida suunnitelmassa.

Suunnitelman luontotietopohjaa on pidettävä selvästi riittämättömänä. Vaikka virkistyskäyttö- ja maisemanhoitosuunnitelmiin ei liity samanlaisia selvitysvaatimuksia kuin asemakaavoihin, tarkempia selvityksiä olisi pitänyt tehdä:

- 1) kaavamääräyksen takia, jonka mukaan "Alueen luontoarvot on huomioitava alueen suunnittelussa ja käytössä".
- 2) luonnonsuojelulain takia, joka kieltää viitasammakkojen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämisen.

Puuttellisiin luontotietoihin pohjautuvan suunnitelman hyväksyminen ja toteuttaminen voi johtaa kaavamääräyksen ja luonnonsuojelulain rikkomiseen. Luontotietopohjaa on ehdottomasti täydennettävä ja suunnitelmaa arvioitava uudestaan sen jälkeen.

Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen rajauksissa tulee huomioida myös niiden ekologinen toiminnallisuus, johon kuuluu esimerkiksi kulkuyhteyksiä ja ruokailualueita. Siksi tarkempien selvityksien tekemättä jättämisen syyksi ei riitä, ettei suunnitelmassa kohdisteta toimenpiteitä itse Kirkkolampeen.

Luontoarvojen huomiointi suunnitelmassa

Suunnitelmassa ei ole huomioitu alueen luo-1-kaavamerkintää ja siihen liittyvää kaavamääräystä ("alueella on metsälain 10 § mukainen erityisen tärkeä elinympäristö. Alueen luontoarvot on huomioitava alueen suunnittelussa ja käytössä. Alueella ei tule harjoittaa sellaisia metsätaloustoimia, joilla vaarannetaan kohteen suojeluarvojen säilyminen. Alueella on voimassa MRL 43.2 §:ssä tarkoitettu toimenpiderajoitus.").

Kirkkolammen rantametsiin – joista ainakin osa on metsälain 10 § mukaisia erityisen arvokkaita elinympäristöjä – sijoitetaan suunnitelmassa uusia reittejä vain 5-15 metrin etäisyydelle vesirajasta. Tämä muuttaa rantametsien pienilmastoa ja heikentää niiden suojeluarvoja. Reittien linjaukset on siirrettävä kauemmaksi vesirajasta (vähintään 30 metriä), ainakin niillä alueilla jossa puusto on

luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista.

Rantametsiin kohdistetaan suunnitelmassa sellaisia hoitotoimenpiteitä, jotka selvästi heikentävät metsälain 10 § mukaisten elinympäristöjen suojeluarvoja. Alueen rantametsissä (kuviot 7-9, 12) tehdään mm. pienpuuston ja pensakoiden – tai ylipäättään aluskasvuston - poistoa ja suositaan tiettyä puulajia. Lammen keskelle ulottuvan niemekkeen puustoa harvennetaan läpinäkyväksi ja kuuset poistetaan.

Voimakas aluskasvillisuuden raivaaminen tai puuston yksipuolistaminen ei ole sopusoinnussa metsälain 10 §:n eikä alueen suojeluarvojen säilymisen kanssa. Suunnitelmasta (s. 14) tulee poistaa kaavamääräyksen ja metsälain 10 §:n vastaiset hoitotoimenpiteet. Kirkkolampea kiertävän reitin ja vesirajan välille tulee jättää runsaasti luontaista pensaikkaa linnuston suoja- ja lisääntymispaikoiksi. Lintujen viihtyminen varmistaa myös ihmisten viihtymistä lisäävän äänimaiseman säilymisen.

Pidämme erityisen haitallisina Kirkkolammen keskelle ulottuvaan, tällä hetkellä puustoltaan melko luonnontilaiseen niemekkeeseen (kuvio 9) kohdistuvia suunnitelmia ja toimenpiteitä. Niemekkeelle suunnitellaan uutta valaistua kiertoreittiä, nuotiopaikkaa (3G), näköalapaikkaa ja valotaideteosta (2C). Lisäksi puusto harvennetaan, kuten ylempänä kuvataan. Niemeke kuuluu itsestään selvästi alueen arvokkaisiin elinympäristöihin, ja se tulee jättää kokonaan luonnontilaan.

Niemekkeeseen kohdistuvat suunnitelmat sekä suunnitellun ”sammakkopromenadin” (2B) sijoittaminen vesialueen päälle kertovat siitä, ettei suunnittelussa ole tiedostettu viitasammakon äärimmäistä arkuutta lajin kutuaikana. Viitasammakon ääntelyä on havaittu Kirkkolammen eteläosassa niemekkeen ympäristössä. Pienikin ihmisten aiheuttama häiriö lopettaa viitasammakon kutuääntelyn välittömästi ja keskeyttää lisääntymistoiminnat pitkäksi ajaksi. Mainitut rakenteet voivat siis heikentää viitasammakon lisääntymispaikkoja, mikä olisi luonnonsuojelulain vastaista.

Kirkkolampea kiertävä reitti on ehdottomasti suljettava kaikelta moottoriajoneuvoajelulta, kuten mopoliikenteeltä, häiriön välttämiseksi. Rantareitin valaistusta tulee suunnitella niin, ettei se häiritse alueen luonnonvaraisia eläimiä, kuten lepakoita, jotka ovat tunnetusti herkkiä valosaasteelle. Sama huoli valosaasteesta liittyy myös suunnitelman valotaideteokseen.

Alueen suurimmalle kangasmetsäkuviolle (kuvio 6) suunnitellut hoitotoimenpiteet pidämme luontoarvoja heikentävinä. Kuvio tulee jatkossakin kehittää monipuulajisena kuusen suosimisen sijaan. Täytyy huomioida, että alueen kangasmetsäkohteet ovat monelta osin lehtomaisia ja luontaisesti sekapuustoisia. Sekapuusto kestää paremmin myös ilmastonmuutoksen tuomat ääri-ilmiöt. Jos kuvion huonokuntoisia puita kaadetaan, ne kannattaa jättää kuviolle maalahopuiksi.

Kirkkolammesta lähtevän ojan ja laskeutusaltaiden ympäristöä ei pidä raivata puuttomaksi, koska puusto käyttää omaan kasvuunsa osan ojaa pitkin valuvista ja Kyrönjokea kuormittavista ravinteista. Puuston säilyttäminen on siis tärkeää myös Kyrönjoen vedenlaadun parantamiseksi. Varsinkin lehtipuusto vähentää runsaalla vedenhaidunnallaan myös maaston liiallista märkyyttä. On selvitettävä, ovatko ojanvarsimetsät ML 10 § mukaisia erityisen arvokkaita elinympäristöjä.

Vaasan ympäristöseura – Vasa miljöförening ry

Matti Tuomaala
Puheenjohtaja

Lasse Villanen
Sihteeri

Kyrön Seudun Luonnonsuojeluyhdistys ry

Hannu Lehtiö
Puheenjohtaja

Pentti Kananoja
Sihteeri

Lisätietoja:

Birthe Weijola, birthe.weijola@gmail.com, 050 323 9037

Hannu Lehtiö, hannul@netikka.fi, 0400 697 976